

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 11Co/52/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5108227803
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 05. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Malíková
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2016:5108227803.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Malíkovej a členov senátu JUDr. Jany Urbanovej a JUDr. Jany Kotrčovej v právnej veci navrhovateľa: N. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom V. XXX, právne zastúpeného JUDr. Rastislavom Skybom, advokátom, so sídlom A., S. X, proti odporcom: v 1/ rade U. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom V. XXX, v 2/ rade X. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom V. XXX, odporcovia 1/, 2/ právne zastúpení spoločnosťou Advokátska kancelária Hagara - Hagarová s. r. o., so sídlom Žilina, Daniela Dlabača 35, o náhradu škody, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 16C/223/2008-301 zo dňa 03.12.2015, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu v časti, pokiaľ zamietol žalobný návrh voči odporkyňi v 2/ rade, p o t v r d z u j e .

Rozsudok okresného súdu v časti, pokiaľ zamietol žalobný návrh voči odporcovi v 1/ rade a vo výroku o trovách konania z r u š u j e a v zrušenom rozsahu mu vec v r a c i a na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom okresný súd žalobný návrh zamietol. Navrhovateľovi uložil povinnosť nahradiť trovy konania odporcovi v rade 1/ a odporcovi v rade 2/ na účet právneho zástupcu odporcov v rade 1/ a 2/ vo výške 1.186,32 eur titulom trov právneho zastúpenia a vo výške 339,70 eur titulom iných trov konania, v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Súd skúmal vecnú legitímáciu účastníkov konania, ktorou sa rozumie hmotnoprávny vzťah účastníka konania k prejednávanej veci, pričom aktívnu legitímáciu má navrhovateľ a pasívnu má odporca. Účastník konania, ktorý je nositeľom tvrdeného hmotného práva alebo oprávnenia, má aktívnu legitímáciu. Účastník konania, ktorý je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti, má pasívnu legitímáciu. Vecná legitímácia sa na začiatku konania tvrdí. Ak sa ukáže, že žalobcovi patrí uplatňované právo alebo ochrana oprávneného záujmu, žalobca má aktívnu legitímáciu.

Je nepochybné, že odporca v priebehu konania zomrel, preto súd konal s jeho právnymi nástupcami v zmysle ust. § 107 ods. 3 O. s. p. Následne však bolo uznesením dedičské konanie zastavené pre nedostatok majetku, avšak navrhovateľ zotrval na označení účastníkov konania, t. j. dedičov odporcov. V konaní 14C/144/2012 bola určená darovacia zmluva za neúčinnú voči navrhovateľovi.

Napriek rozhodnutiu 14C/144/2012 navrhovateľ zotrval na označení odporcu v rade 1/ a v rade 2/, hoci prospech z neúčinného právneho úkonu mal iba odporca v rade 1/. Odporca v rade 2/ už nebol vlastníkom predmetných nehnuteľností, preto nemohlo dôjsť k uspokojeniu nároku navrhovateľa voči odporcovi v rade 2/.

S poukazom na zákonné ustanovenia a ustálenú súdnu prax súd žalobný návrh voči odporcovi v rade 2/ zamietol z dôvodu nedostatku pasívnej legitímácie.

Právny zástupca odporcov vznesol námietku premlčania.

Vzhľadom k tomu, že bola vznesená námietka premlčania voči nároku špecifikovanému, či zmenenému a takto uplatnenému dňa 03.12.2015 titulom osobnostného práva v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka, hoci k zraneniu došlo 07.06.1999 a náhrada škody bola uplatnená titulom SSU, bolestného v rámci trestného konania dňa 15.05.2000, žaloba bola podaná dňa 11.11.2008. Avšak k zmene uplatneného nároku titulom osobnostného práva došlo až 03.12.2015 - teda k uplatneniu nároku z tohto titulu došlo až 03.12.2015, z čoho vyplýva, že nárok z tohto titulu bol uplatnený po uplynutí premlčacej lehoty vzhľadom na dátum podania žaloby a uplatnenie nároku z tohto titulu.

Z toho dôvodu súd žalobný návrh voči odporcovi v rade 1/ zamietol z dôvodu vznesenia opodstatnenej námietky premlčania (odporca v rade 2/ nebol pasívne legitimovaný).

Súd však považuje za potrebné uviesť, že aj keby bola splnená podmienka pasívnej legitímácie odporcu v rade 2/, bola vznesená námietka premlčania na celý nárok voči obidvom odporcom, teda aj nárok voči odporcovi v rade 2/, pokiaľ by bol vecne legitimovaný, je premlčaný.

Na základe vyššie uvedených skutočností súd žalobný návrh zamietol v celom rozsahu.

Súd v zmysle ust. § 142 ods. 1 O. s. p. priznal odporcom 1/, 2/ ako úspešným účastníkom náhradu účelne vynaložených trov konania voči navrhovateľovi ako neúspešnému účastníkovi konania, ktorých špecifikáciu obsahuje prvostupňové rozhodnutie.

Voči rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ z dôvodov uvedených v § 205 ods. 2 písm. b), d), f) O. s. p. Rozhodnutie okresného súdu považuje za nepreskúmateľné. Z odôvodnenia rozsudku nie je možné zistiť, ktoré z uvádzaných skutočností, predovšetkým dátumy rôznych podaní v tejto veci, zmeny návrhov, vymedzujú premlčaciu dobu konštatovaného premlčania, ani aký a či vôbec mali na beh premlčacej doby vplyv doba trestnoprávneho konania vedeného pred OS Žilina pod sp. zn. 1T 90/2003, v rámci ktorého si navrhovateľ pôvodne náhradu škody uplatňoval proti právneho predchodcovi žalovaného v 2/ rade U. F., nar. XX.XX.XXXX., poprípade prerušenie konania kvôli dedičskému konaniu a následne prerušenie tohto konania kvôli súbežnému konaniu 14C/144/2012 vo veci o určenie neúčinnosti právneho úkonu. Jednoznačne sa z rozsudku nedá zistiť ani, či zmena dôvodu vymáhaného nároku mala vplyv na začiatok plynutia alebo beh premlčacej lehoty. Podľa názoru navrhovateľa nie. Nejednalo sa o zmenu návrhu - na ňom sa nezmenilo ani slovo. Preto aj rozhodovanie prvostupňového súdu o prípustnosti tejto zmeny dôvodov pokladá za nadbytočné. Úplne mimo pozornosť prvostupňového súdu zostala otázka počiatku behu premlčania nároku žalobcu, ktorého pojmovým znakom je podľa zákona nepremľateľnosť. Vzhľadom na predpoklady vzniku tohto osobnostného práva imateriálnej povahy, počiatok premlčania v danom prípade nemôže spadať v jedno s momentom vzniku poranenia, ani s dátumami lekárskeho znaleckého posudku, ktoré by boli relevantné z hľadiska počiatku plynutia premlčacej lehoty pri vymáhaní iných, predovšetkým materiálnych škôd, ale nie nemajetkovej ujmy. Navrhovateľ sa domáha satisfakcie za ujmu, ktorá mu vznikla v osobnostnej, nemajetkovej sfére ako dôsledok telesnej ujmy spôsobenej trestným činom právneho predchodcu žalovaného U. F., teda ktorej dôvod je síce v spôsobenom zranení, avšak ktorej prejavy a účinky, ako ich vo svojej výpovedi popísal navrhovateľ a ako je to logické, nastávali postupne s rôznym časovým odstupom od vzniku tohto poranenia, kým bola postihnutá jeho osobnosť ako celok v zmysle § 11 Občianskeho zákonníka a bolo možné hovoriť o vzniku ujmy tohto osobnostného charakteru, resp. o počiatku behu premlčacej doby v zmysle § 101 OZ. Žiada, aby odvolací súd rozsudok prvostupňového okresného súdu zmenil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Odporcovia 1/, 2/ vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa žiadajú rozsudok prvostupňového súdu v celom rozsahu potvrdiť a navrhovateľa zaviazat' k náhrade trov odvolacieho konania. Pokiaľ navrhovateľ namietal nepreskúmateľnosť rozhodnutia, táto námietka neobstojí, nakoľko v odôvodnení rozsudku okresný súd popísal priebeh adhézneho konania poukazujúc na pripojený spis Okresného súdu Žilina 1T 90/2003, ako aj súvisiace konania vedené pod č. 23C 406/2001 a 14C 144/2012. Na strane 5 odôvodnenia rozsudku prvostupňový súd jednoznačne konšatoval, že k zraneniu navrhovateľa došlo dňa 07.06.1999, k uplatneniu nároku na náhradu škody titulom sťaženia spoločenského uplatnenia a bolestného v rámci adhézneho konania došlo dňa 15.05.2000 a občianskoprávny nárok na náhradu

škody bol uplatnený dňa 11.11.2008. Z obsahu spisového materiálu č. 16C 223/2008 a pripojených spisov procesného súdu č. 1T 90/2003, 23C 406/2001 a 14C 144/2012 je jednoznačné, že až do 03.12.2015 navrhovateľ uplatňoval svoj nárok na náhradu škody titulom sťaženia spoločenského uplatnenia a bolestného. Až dňa 03.12.2015, po zistení, že vykonané dokazovanie nenasvedčuje dôvodnosti návrhom uplatneného nároku, zmenil titul pôvodne uplatneného nároku vo výške 3.726,57 eur a žiadal, aby mu v rovnakej výške, t. j. v sume 3.726,57 eur bol priznaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Navrhovateľ zdôrazňoval nepremlčateľnosť tohto nároku. S právnym názorom odvolateľa sa odporcovia nestotožňujú. Jednoznačne odmietajú tvrdenie odvolateľa, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka je nepremlčateľný, ak obsahom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je požiadavka na zaplatenie peňažnej sumy, potom princíp právnej istoty vylučuje, aby plynutiu času neboli priznané žiadne právne účinky v zmysle § 101 ods. 1 a nasl. Občianskeho zákonníka. Počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby je v prípade nároku na náhradu za nemateriálnu ujmu podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy k takémuto zásahu došlo. Prvostupňový súd v odôvodnení svojho rozhodnutia opakovane konštatoval, že skutok právneho predchodcu odporcov, ktorým spôsobil navrhovateľovi zranenie, sa stal 07.06.1999 a rozhodnutie Okresného súdu Žilina 1T 90/2003 nadobudlo právoplatnosť dňa 21.08.2008. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy odvodzuje navrhovateľ od skutku, ktorý sa stal 07.06.1999, avšak uplatnil ho až na pojednávaní pred Okresným súdom Žilina dňa 03.12.2015. Okresný súd Žilina v odôvodnení svojho rozhodnutia náležite vysvetlil dôvody, ktoré ho viedli k záveru o premlčateľnosti práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Obdobné závery zaujal Najvyšší súd SR aj v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo 278/2007 a v rozsudku č. 2Cdo 194/2011.

Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal napadnutý rozsudok na základe odvolania navrhovateľa v rozsahu danom ust. § 212 ods. 1 O. s. p. a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) postupom v zmysle § 156 ods. 3 O. s. p. napadnutý rozsudok v časti, v ktorej okresný súd žalobný návrh zamietol voči odporkyňi v 2/ rade, potvrdil v zmysle ust. § 219 ods. 1, 2 O. s. p. a v časti, v ktorej okresný súd žalobný návrh zamietol voči odporcovi v 2/ rade a vo výroku o trovách konania rozsudok okresného súdu zrušil v zmysle ust. § 221 ods. 1 písm. h) O. s. p. a vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Rozsudok okresného súdu je vecne správny, pokiaľ zamietol žalobu vo vzťahu k odporkyňi v 2/ rade z dôvodu nedostatku vecnej legitímácie. Tento dôvod uviedol prvostupňový súd ako primárny dôvod zamietnutia nároku voči odporkyňi v 2/ rade. Aj keď podporne poukázal na premlčanie nároku, vo vzťahu ku ktorému dôvodu je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení veci, nič to nemení na vecnej správnosti napadnutého rozsudku v časti zamietnutia nároku voči odporkyňi v 2/ rade.

Odvolací súd sa stotožňuje s dôvodmi prvostupňového rozhodnutia vo vzťahu k nedostatku pasívnej vecnej legitímácie odporkyne v 2/ rade byť žalovanou v tomto konaní. Odporkyňa v 2/ rade nie je nositeľkou tvrdeného hmotného práva, ktoré si navrhovateľ v tomto konaní uplatňuje.

Nárok, ktorý si navrhovateľ v konaní uplatňuje, vznikol porušením právnej povinnosti, spáchaním trestného činu zo strany U. F., pôvodného odporcu, ktorý v priebehu konania zomrel. Pokiaľ by aj nárok navrhovateľa bol dôvodný, smrťou pôvodného odporcu nenastal prechod tohto dlhu na odporkyňu v 2/ rade v zmysle ust. § 470 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Podľa tohto ustanovenia dedič zodpovedá do výšky ceny nadobudnutého dedičstva za primerané náklady spojené s pohrebom poručiťela a za poručiťelove dlhy, ktoré na neho prešli poručiťelovou smrťou. Predpokladom prechodu dlhov je teda nadobudnutie dedičstva. Podľa ustálenej judikatúry za dlhy poručiťela nezodpovedá ten, ktorému bol vydaný nepatrný majetok. Takúto skutočnosť nemožno považovať za nadobudnutie dedičstva v zmysle § 470 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Keďže odporkyňa v 2/ rade nenadobudla v dedičskom konaní po poručiťelovi žiadny majetok, nezodpovedá za jeho dlhy a nie je pasívne legitimovaná v predmetnom konaní.

Hoci v danom prípade v dedičskom konaní nenadobudol majetok ani druhý dedič, odporca v 1/ rade, okresný súd správne poukázal na ust. § 42b Občianskeho zákonníka, ktoré upravuje odporovateľnosť právneho úkonu. Poručiťel krátko pred svojou smrťou previedol nehnuteľný majetok na odporcu v 1/ rade, hoci tento majetok formálne nebol zaradený do dedičstva, právny úkon darovacej zmluvy bol v

súdnom konaní právoplatne určený za neúčinný voči navrhovateľovi a navrhovateľ v prípade úspechu v súdnej veci na základe rozhodnutia súdu o neúčinnosti právneho úkonu má možnosť uspokojiť sa z majetku, ktorý bol odporovateľným právnym úkonom prevedený z majetku poručiteľa. Zároveň možno konštatovať, že pokiaľ by tento nehnuteľný majetok nebol prevedený neúčinným právnym úkonom, patril by do dedičstva po poručiteľovi. Prospech z tohto odporovateľného právneho úkonu mal odporca v 1/ rade. Preto možno konštatovať, že do výšky tohto majetkového prospechu zodpovedá za dlhy poručiteľa a je pasívne legitimovaný do výšky tohto prospechu v súdnej veci.

Okresný súd zamietol nárok voči odporcovi v 1/ rade z dôvodu vznesenej, podľa okresného súdu dôvodnej, námietky premlčania.

Súd v tomto smere poukázal na zmenu žaloby, keď navrhovateľ pôvodne uplatnený nárok z titulu náhrady škody zmenil a uplatnil si ho titulom osobnostného práva v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka, keď k zmene uplatneného nároku došlo až 03.12.2015.

V tejto súvislosti odvolací súd zdôrazňuje, že je povinný z úradnej povinnosti prihliadať na vady konania, ku ktorým došlo pred vydaním napadnutého rozhodnutia a mohli mať vplyv na vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia.

Hoci premisa, z ktorej okresný súd vychádzal, a to, že v prípade zmeny žaloby nastáva prerušenie plynutia premlčacej doby vo vzťahu k zmenenému nároku až pripustením zmeny žaloby zo strany súdu, je správna, vyhodnotenie námietky premlčania zo strany prvostupňového súdu je nesprávne.

Prvostupňový súd nesprávne návrh navrhovateľa, ktorý predniesol prostredníctvom svojho právneho zástupcu na pojednávaní dňa 03.12.2015, posúdil ako zmenu žaloby a nesprávne o tomto návrhu rozhodol.

Predovšetkým odvolací súd poukazuje na to, že právna kvalifikácia v zmysle zásady iura novit curia (súd pozná právo) je vecou súdu. Právna kvalifikácia nie je povinnou súčasťou žaloby a zmena právnej kvalifikácie nie je zmenou žaloby, o ktorej má súd povinnosť rozhodnúť.

O zmene žaloby v zmysle ust. § 95 O. s. p. môžeme hovoriť vtedy, ak navrhovateľ zmení skutkové okolnosti, na základe ktorých si uplatňuje nárok, alebo zmení petit žaloby v tom zmysle, že žiada niečo iné alebo žiada priznať viac. Aj v prípade, že by sa nezmenil petit žaloby, zmenilo by sa však skutkové odôvodnenie žaloby, prichádzalo by do úvahy rozhodovanie o zmene žaloby.

Právny zástupca navrhovateľa však výslovne uviedol, že zotrváva na návrhu vo výške 32.686,92 eur, avšak nie titulom, ako bolo doposiaľ požadované, ale z dôvodu primeraného zadosťučinenia v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka.

Na opakované dotazy súdu, aby upresnil, zmenil skutkové okolnosti nároku, uviedol: „Máme za to, že nejde o zmenu skutkových okolností, ide o to isté...“ (zápisnica o pojednávaní zo dňa 03.12.2015 č. I. 293) a na tom istom pojednávaní (č. I. 295 spisu) uviedol: „My v podstate zotrvávame na návrhu, pričom však nežiadame ani SSU, ani bolestné, ani žiadnu škodu titulom nejakého dlhu voči poisťovni zdravotnej alebo sociálnej, ale uplatňujeme si primerané zadosťučinenia ako teda osobnostné právo v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka, pričom vychádzame zo sumy, ktorá vzišla z vykonaného dokazovania ohľadom SSU, bolestné atď. Teda neuplatňujeme si tieto SSU, bolestné atď. Iba čo sa týka výšky, tak vychádzame z toho dokazovania, doteraz vykonaného. A samotné dokazovanie trvalých následkov je vlastne podkladom toho všetkého.“

Pokiaľ potom navrhovateľ sa rozhodol nezmeniť skutkové dôvody uvedené v žalobe, ani samotný petit žaloby, zmenil iba právnu kvalifikáciu, nemožno takýto jeho prejav považovať za zmenu žaloby v zmysle ust. § 95 O. s. p., a pokiaľ aj okresný súd o takejto zmene rozhodol, jeho rozhodnutie je nadbytočné a nemá žiadny vplyv na konanie.

Navrhovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu uviedol, že mení iba právnu kvalifikáciu uplatneného nároku. Táto je však vecou súdu, hoc by bola aj nesprávna, súd je vždy povinný nárok

navrhovateľa vymedzený skutkovými dôvodmi uvedenými v žalobe a petitom žaloby posúdiť z hľadiska všetkých možných ustanovení právneho poriadku, ktoré by prichádzali do úvahy.

Z uvedeného vyplýva, že okresný súd pri posúdení námietky premlčania vychádzal pri posudzovaní plynutia času zo skutočnosti, že došlo k zmene žaloby. Keďže však odvolací súd došiel k záveru, že k zmene žaloby nedošlo, odvolací súd konštatuje, že jeho rozhodnutie, založené na premlčaní nároku, na základe ktorého bol zamietnutý návrh vo vzťahu k odporcovi v 1/ rade, je založené na nesprávnom posúdení veci.

Odvolací súd preto musel pristúpiť k zrušeniu rozsudku okresného súdu v časti zamietnutia nároku voči odporcovi v 1/ rade.

Zároveň odvolací súd zrušil aj súvisiaci výrok o trovách konania odporcov v 1/ a 2/ rade, ktoré vzhľadom na potvrdenie rozsudku v časti zamietnutia nároku vo vzťahu k odporkyňi v 2/ rade a zároveň zrušenie rozsudku prvostupňového súdu v časti zamietnutia nároku vo vzťahu k odporcovi v 1/ rade neobstojí a bude potrebné rozhodnúť v danom štádiu konania iba o trovách konania odporkyne v 2/ rade, ktorej účasť v konaní doručení rozsudku krajského súdu skončí.

Povinnosťou okresného súdu bude rozhodnúť o uplatnenom nároku vo vzťahu k odporcovi 1/, čo do vymedzeného petitu žaloby, ktorým sa navrhovateľ domáha zaplatenia sumy 32.686,92 eur na základe skutkových okolností, ktoré navrhovateľ vymedzil v návrhu na začatie konania (č. l. 1, 2 spisu), ako aj ďalších doplneniach žaloby, ktorými súd odstraňoval vady žaloby (najmä č. l. 53, 54 spisu a 81, 82 spisu), vychádzajúc z výslovného prejavu navrhovateľa prostredníctvom jeho právneho zástupcu, že skutkové dôvody žaloby nemení. Povinnosťou okresného súdu bude posúdiť uplatnený nárok na základe výsledkov vykonaného dokazovania, pričom ako odvolací súd už uviedol, právna kvalifikácia uplatneného nároku je vecou súdu. V súčasnom štádiu konania rozhodne prvostupňový súd o trovách odporkyne v 2/ rade, ktorej účasť v konaní končí a o trovách ostatných účastníkov bude rozhodnuté pri meritórnom skončení veci.

Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku riadny opravný prostriedok prípustný nie je.